

WSPÓLNY APEL MIAST, GMIN, DWUMIAST I EUROREGIONÓW

30 lat po podpisaniu Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, 17 lat po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej i 14 lat po zniesieniu kontroli na polsko-niemieckiej granicy, my, przedstawicielki i przedstawiciele gmin, miast, powiatów i euroregionów na polsko-niemieckim pograniczu,

- nie mamy wątpliwości, że współpraca transgraniczna okazała się najskuteczniejszym instrumentem wzmocnienia spójności terytorialnej regionów granicznych i przyczyniła się do znacznego rozwoju pogranicza;
- jesteśmy świadomi, że polsko-niemiecki region graniczny został w szczególności dotknięty skutkami pandemii koronawirusa;
- stwierdzamy, że decyzje podejmowane na najwyższych szczeblach państw, od wiosny 2020 roku, miały negatywne konsekwencje dla codziennego życia mieszkańców regionów granicznych;
- z żalem stwierdzamy, że potrzeby regionów granicznych w czasie pandemii zbyt rzadko były brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji przez rządy państw.

Wobec powyższego apelujemy do krajów związkowych, państw członkowskich i instytucji europejskich, żeby w przyszłości brały pod uwagę, w pracach legislacyjnych i przy podejmowaniu decyzji politycznych, szczególną sytuację regionów granicznych, przede wszystkim w takich dziedzinach życia:

Komunikacja

W czasie pandemii niedostateczna była komunikacja i wymiana informacji o podejmowanych na pograniczu działaniach służących zapobieganiu rozprzestrzenianiu się wirusa Sars-CoV-2. To doprowadziło do powstania różnorodnych regulacji prawnych wzdłuż całej granicy polsko-niemieckiej.

Dlatego postulujemy o:

- koordynację działań związanych z zapobieganiem pandemii, która uwzględni szczególną sytuację regionów granicznych,
- efektywną komunikację między organami państw oraz odpowiednio wczesne informowanie organów administracji o planowanych zmianach tak, aby mogły się przygotować na nadchodzące wyzwania,
- ustanowienie trwałych dwujęzycznych punktów poradnictwa i informacji dla mieszkańców i instytucji.

Osoby regularnie przekraczające granicę (pracownicy, uczniowie i inni)

Skutki pandemii znacząco dotknęły wszystkie grupy osób, które z różnych powodów regularnie muszą przekraczać granicę. Wstrzymany lub utrudniony został ruch pracowników transgranicznych, studentów, młodzieży i dzieci uczęszczających do placówek oświatowych w kraju sąsiada. Szczególnie trudna była sytuacja uczniów ostatnich klas, którzy mieli przed sobą egzaminy końcowe.

Dlatego postulujemy o:

- unikanie zamykania granic oraz o podejmowanie działań łagodzących skutki ograniczeń w przemieszczaniu się na drugą stronę granicy,
- stworzenie dla pracowników i innych osób regularnie przekraczających granicę skutecznych regulacji prawnych umożliwiających im kontynuację zatrudnienia i nauczania,
- zapewnienie możliwości nieodpłatnego testowania dla pracowników transgranicznych (w szczególności dla pracowników służb infrastruktury krytycznej, pracowników sektora medycznego itp.) a także dla studentów, uczniów i dzieci uczęszczających do szkół i przedszkoli po drugiej stronie Odry i Nisy,
- honorowanie w regionach granicznych dokumentów sporządzonych w języku sąsiada potwierdzających wyniki testów oraz szczepienia.

Ochrona zdrowia

Pandemia nie zatrzymuje się na granicach krajów. Bezpieczeństwo mieszkańców pogranicza wymaga intensywnej współpracy w zakresie ochrony zdrowia, m.in. aby skutecznie zwalczać zagrożenia epidemiologiczne w przyszłości.

Dlatego postulujemy o:

- intensywniejszą wymianę informacji między polskimi i niemieckimi służbami sanitarno-epidemiologicznymi,
- umożliwienie bezpośredniej współpracy między szpitalami i jednostkami ratownictwa medycznego,
- zapewnienie możliwości nieprzerwanego korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej po obu stronach granicy.

Zarządzanie kryzysowe

Efektywne zwalczanie sytuacji kryzysowych jest kluczem do funkcjonowania transgranicznych obszarów funkcjonalnych. Brak możliwości koordynacji działań na szczeblu regionalnym i lokalnym naruszyło poczucie bezpieczeństwa naszych mieszkańców.

Dlatego postulujemy o:

- opracowanie wspólnych planów zwalczania sytuacji kryzysowych na szczeblu regionalnym (np. w formie strategii ochrony przeciwpożarowej i ochrony przed skutkami klęsk i katastrof dla obszaru pogranicza lub transgranicznej polsko-niemieckiej strategii pandemicznej) oraz o przyznanie regionalnym organom odpowiednich kompetencji w zakresie wdrażania takich planów,
- wzmocnienie w naszym regionie mechanizmów unijnych (takich jak rescUE), w szczególności stworzenie strategicznych zasobów środków medycznych i ochrony osobistej, np. maseczek ochronnych, szczepionek, respiratorów i leków, wyposażenia laboratoriów),

- ustanowienie w regionie ponadgranicznych struktur w celu efektywnego zwalczania sytuacji kryzysowych.

Współpraca transgraniczna

Regiony graniczne to miejsca szczególnego współdziałania, które oddają istotę wspólnoty europejskiej: łączenia ludzi a nie państw. Naszym celem jest poprawa warunków życia ludzi poprzez przezwyciężanie uprzedzeń i barier fizycznych, prawnych oraz administracyjnych.

Dlatego apelujemy o:

- zawarcie między Polską i Niemcami bilateralnej umowy o współpracy transgranicznej między jednostkami samorządu terytorialnego i jednostkami lokalnymi,
- ułatwienie korzystania z unijnych instrumentów współpracy terytorialnej poprzez zapewnienie wsparcia finansowego i prawnego na szczeblu państw,
- ułatwienie transgranicznego świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym,
- pozostawienie Funduszy Małych Projektów INTERREG w strukturach polsko-niemieckich euroregionów,
- złagodzenie konsekwencji zmniejszenia dofinansowania z 85% do 80% w programach INTERREG, w perspektywie finansowej 2021-2027, przynajmniej dla projektów realizowanych przez organizacje społeczne i samorządy o ograniczonych możliwościach finansowych, w szczególności poprzez zapewnienie im dodatkowego współfinansowania,
- otwarcie na finansowanie przedsięwzięć transgranicznych z innych niż INTERREG programów Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych.

Powyższy apel składamy na ręce władz regionalnych z prośbą o przekazanie do właściwych organów państwowych i unijnych.